

ЗАТВЕРДЖУЮ

начальник управління Державної служби
якості освіти в Одеській області

Марина МАЛІК
« 27 » березня 2024 року

Висновки
за результатами здійснення
управлінням Державної служби якості освіти в Одеській області
аналізу діяльності Березівської міської ради Одеської області

I. Предмет аналізу

Діяльність Березівської міської ради Одеської області в частині створення умов для безбар'єрного доступу та якісного навчання осіб з особливими освітніми потребами на відповідній території

II. Період, за який здійснюється аналіз

з 01 березня 2021 року по 01 березня 2024 року

III. Підстави для здійснення аналізу

Аналіз здійснювався відповідно до пунктів 7, 14 розділу II Положення про управління Державної служби якості освіти в Одеській області, затвердженого наказом Державної служби якості освіти України від 03 липня 2019 року №01-11/30 (зі змінами), Порядку здійснення аналізу діяльності місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, їх структурних підрозділів з питань освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 07 грудня 2021 року № 1313, на виконання пункту 10 плану роботи управління Державної служби якості освіти в Одеській області на 2024 рік та згідно з наказом управління Державної служби якості освіти в Одеській області від 27 лютого 2024 року № 01-09/13 «Про здійснення аналізу діяльності Березівської міської ради Одеської області»

IV. Строк роботи комісії

з 04 по 06 березня 2024 року

V. Прізвище, ім'я, по батькові керівника органу місцевого самоврядування, місцевого органу управління освітою

ГРИГОРАШ Валерій Валерійович – Березівський міський голова;

ЩЕНКО Оксана Вахтангівна – начальник Управління освіти, молоді, спорту та культури виконавчого комітету Березівської міської ради

Одеської області

VI. Склад комісії або посадові особи, відповідальні за здійснення аналізу:

САМОФАЛОВА Валентина Анатоліївна – заступник начальника відділу взаємодії з органами місцевого самоврядування, моніторингу та позапланового контролю закладів освіти управління Державної служби якості освіти в Одеській області (голова комісії);

ПАХОМОВА Аліна Миколаївна – головний спеціаліст відділу взаємодії з органами місцевого самоврядування, моніторингу та позапланового контролю закладів освіти управління Державної служби якості освіти в Одеській області;

ШКОРОПАДО Олександр Сергійович – головний спеціаліст відділу взаємодії з органами місцевого самоврядування, моніторингу та позапланового контролю закладів освіти управління Державної служби якості освіти в Одеській області

VII. Особи, присутні під час здійснення аналізу:

ІЩЕНКО Оксана Вахтангівна – начальник Управління освіти, молоді, спорту та культури виконавчого комітету Березівської міської ради Одеської області

VIII. Під час аналізу відвідувалися заклади освіти:

Ліцей №1 Березівської міської ради Одеської області (67300, Одеська область, Березівський район, місто Березівка, вулиця Перемоги, будинок 58);

Опорний заклад-ліцей №2 Березівської міської ради Одеської області (67300, Одеська область, Березівський район, місто Березівка, вулиця М. Грушевського, будинок 6);

Опорний заклад-ліцей № 3 Березівської міської ради Одеської області (67300, Одеська область, Березівський район, місто Березівка, вулиця М. Грушевського, будинок 5);

Початкова школа Березівської міської ради Одеської області (67300, Одеська область, Березівський район, місто Березівка, вулиця Молодіжна, будинок 48);

Демидівський ліцей Березівської міської ради Одеської області (67312, Одеська область, Березівський район, село Демидове, провулок Шкільний, будинок 1);

Гуляївська гімназія Березівської міської ради Одеської області (67353, Одеська область, Березівський район, село Гуляївка, вулиця Гагаріна, будинок 8);

Вікторівська гімназія Березівської міської ради Одеської області (67350, Одеська область, Березівський район, село Вікторівка, вулиця Івана Франка, будинок 45);

Михайло-Олександрівська гімназія Березівської міської ради Одеської області (67314, Одеська область, Березівський район, село Михайло-Олександрівка, вулиця Центральна, будинок 40);

Комунальний заклад дошкільної освіти № 1 Березівської міської ради Одеської області (67300, Одеська область, Березівський район, місто Березівка, вулиця Свято-Миколаївська, будинок 49);

Комунальний заклад дошкільної освіти №2 Березівської міської ради Одеської області (67300, Одеська область, Березівський район, місто Березівка, вулиця Слави, будинок 53);

Комунальний заклад «Заклад дошкільної освіти села Роздол» Березівської міської ради Одеської області (67307, Одеська область, Березівський район, село Роздол, вулиця Центральна, будинок 4 А);

Комунальний заклад «Березівська міська дитячо-юнацька спортивна школа» (67300, Одеська область, Березівський район, місто Березівка, площа Шевченка, будинок 19);

Комунальний заклад «Березівська міська дитяча музична школа» (67300, Одеська область, Березівський район, місто Березівка, вулиця Чкалова, будинок 8);

Комунальний заклад «Березівський міський центр дитячої та юнацької творчості» (67300, Одеська область, Березівський район, місто Березівка, вулиця Чкалова, будинок 8);

«Березівський інклюзивно-ресурсний центр» Березівської міської ради Одеської області (67300, Одеська область, Березівський район, місто Березівка, вулиця М. Грушевського, будинок 5А)

ІХ. Процес здійснення аналізу не фіксувався

Х. Висновки

І. Ефективність системи управління у сфері дошкільної, повної загальної середньої, позашкільної освіти щодо створення рівних умов для навчання осіб з особливими освітніми потребами

Відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України від 12 червня 2020 року № 720-р «Про визначення адміністративних центрів та затвердження територій територіальних громад Одеської області» та рішення Березівської міської ради Одеської області від 03 вересня 2021 року № 599-VIII «Про утворення старостинських округів та затвердження Положення про старосту» визначено територію Березівської міської територіальної громади Одеської області (далі - громада), до складу якої увійшли: місто Березівка (адміністративний центр) та 26 сіл: Веселинівка, Вікторівка, Гуляївка, Демидове, Донська Балка, Донське, Златоустове, Карнагорове, Косівка, Котовка, Кудрявка, Ланове, Мар'янівка, Михайло-Олександрівка, Михайлівка, Новогригорівка, Одрадна Балка, Роздол, Сахарове, Софіївка, Степанівка, Танівка, Червоне, Черногірка, Юркове, Яснопілля.

Органом місцевого самоврядування та засновником закладів та установ освіти комунальної форми власності громади є Березівська міська рада Одеської області (далі - Березівська міська рада).

До комунальної власності громади належать 10 закладів загальної середньої освіти (далі – ЗЗСО); 4 заклади дошкільної освіти та 9 дошкільних підрозділів ЗЗСО (далі – ЗДО); 3 заклади позашкільної освіти (далі – ЗПО), комунальна установа «Березівський інклюзивно-ресурсний центр» Березівської міської ради Одеської області (далі – ІРЦ). Всі ЗЗСО, ЗДО, ЗПО, ІРЦ підпорядковані Управлінню освіти, молоді, спорту та культури виконавчого комітету Березівської міської ради Одеської області (далі - Управління освіти).

Управління освіти здійснює свою діяльність на підставі Положення про Управління освіти, молоді, спорту та культури виконавчого комітету Березівської міської ради Одеської області, нова редакція якого затверджена рішенням Березівської міської ради Одеської області від 20 квітня 2023 року № 1264-VIII (далі - Положення про Управління освіти). Слід зазначити, що Положенням про Управління освіти до повноважень начальника Управління освіти віднесено затвердження штатних розписів закладів освіти (*підпункт 6.2.1 пункту 6.2 розділу VI Положення про Управління освіти*), чим порушуються вимоги частини першої статті 60 Закону України «Про повну загальну середню освіту» стосовно ЗЗСО. Водночас упродовж 3-х останніх років штатні розписи ЗЗСО громади щорічно затверджуються рішеннями Березівської міської ради, чим також порушуються вимоги частини першої статті 60 Закону України «Про повну загальну середню освіту» (*прикладом є рішення Березівської міської ради від 12 жовтня 2021 року № 708-VIII, від 29 жовтня 2022 року №1067-VIII, від 05 жовтня 2023 року № 1422-VIII*).

Положення про структурні підрозділи Управління освіти (відділу з питань освіти та відділу з питань молоді, спорту та культури) затверджені начальником Управління освіти 01 червня 2023 року. Слід зазначити, що положення про відділ з питань освіти Управління освіти містить посилання на нормативно-правові акти, які втратили чинність (наприклад, Закон України «Про загальну середню освіту»). Посадові інструкції начальника Управління освіти (затверджені виконуючим обов'язки Березівського міського голови 01 лютого 2023 року), начальників відділів Управління освіти, головних спеціалістів відділів Управління освіти (затверджені начальником Управління освіти 06 лютого 2023 року та 08 жовтня 2020 року відповідно) потребують оновлення, оскільки були затверджені до прийняття рішення Березівською міською радою від 20 квітня 2023 року № 1264-VIII «Про перейменування Управління освіти, молоді, спорту та культури, охорони здоров'я та соціальної політики виконавчого комітету Березівської міської ради Одеської області на Управління освіти, молоді, спорту та культури виконавчого комітету Березівської міської ради Одеської області». Крім того, окремі посадові інструкції містять завдання та обов'язки, які не передбачені або суперечать чинному законодавству України, є перевищенням повноважень органів місцевого самоврядування, їх структурних підрозділів з питань освіти, а окремі з яких обмежують гарантовану державою автономію закладів освіти, наприклад:

- здійснення контролю за виконанням навчальних та річних планів закладів освіти, підпорядкованих Управлінню освіти (пункт 2.11 посадової

інструкції головного спеціаліста відділу з питань освіти Управління освіти; містить перевищення повноважень, суперечить вимогам абзацу п'ятнадцятого частини четвертої статті 38 Закону України «Про повну загальну середню освіту»);

- контроль питання організації інклюзивної освіти у закладах, підпорядкованих Управлінню освіти (пункт 2.31 посадової інструкції начальника відділу з питань освіти управління освіти; не передбачено чинним законодавством).

Серед основних завдань Управління освіти, відділу з питань освіти, визначених відповідними положеннями, наявні завдання, що є прямо чи опосередковано предметом аналізу:

- забезпечення доступності дошкільної та повної загальної середньої освіти для всіх громадян, які проживають на території Березівської міської ради (підпункт 3.2.1 пункту 3.2 розділу III Положення про Управління освіти);

- створення в закладах освіти громади, які є комунальною власністю Березівської міської ради, інклюзивного освітнього середовища з урахуванням принципів універсального дизайну та розумного пристосування (підпункт 3.2.2 пункту 3.2 розділу III Положення про Управління освіти);

- здійснення моніторингу створених необхідних умов для вільного доступу до закладів культури і спорту осіб з особливими потребами (підпункт 3.4.8 пункту 3.4 розділу III Положення про Управління освіти);

- забезпечення підвезення учнів і педагогічних працівників до закладів освіти і у зворотному напрямку (у разі потребами - транспортними засобами, пристосованими для перевезення осіб, які пересуваються на кріслах колісних) (підпункт 3.12 пункту 3 розділу 2 Положення про відділ з питань освіти Управління освіти);

- створення умов для одержання дітьми, у тому числі з особливими освітніми потребами, дошкільної освіти (підпункт 3.17 пункту 3 розділу 2 Положення про відділ з питань освіти Управління освіти).

За результатами аналізу наданих комісії документів про реалізацію визначених законодавством повноважень з питань, що є предметом аналізу, можна зробити висновок, що у громаді вживаються окремі заходи щодо створення умов для безбар'єрного доступу та якісного навчання осіб з особливими освітніми потребами, виконання у межах повноважень відповідних нормативно-правових актів.

У Березівській міській раді визначні 2 відповідальні особи за напрямок створення безбар'єрного простору в громаді:

- Валерій Григоращ, Березівський міський голова (лист Березівської міської ради від 29 грудня 2023 року № 03.1/08-33/2650 на запит Березівської районної військової (державної) адміністрації) та Олена Ткаченко, головний спеціаліст з містобудування відділу архітектури, містобудування та житлово-комунального господарства Управління архітектури, містобудування, ЖКТ, земельних відносин та екології виконавчого комітету Березівської міської ради (далі – головний спеціаліст) (пункти 2.7, 2.8 розділу 2 посадової інструкції головного спеціаліста, затвердженої Березівським міським головою

29 листопада 2022 року).

Стратегічним планом розвитку Березівської громади на 2019-2027 роки, затвердженим рішенням Березівської міської ради від 17 грудня 2018 року № 430-VII/1 (далі – Стратегічний план), визначено стратегічну та операційну цілі, перелік проєктів, які впроваджуються упродовж 2019-2027 років на території громади, та орієнтовний фінансовий план їх реалізації, з питань, що стосуються розвитку сфери освіти в громаді. Однак серед вищеперерахованого не виокремлені питання створення умов для безбар'єрного доступу та якісного навчання осіб з особливими освітніми потребами.

Для вирішення питань економічного, соціального та культурного розвитку громади Березівською міською радою затверджено План (програма) соціально-економічного та культурного розвитку Березівської міської територіальної громади на 2021-2023 роки (далі - План) (рішення від 25 березня 2021 року № 339-VIII). Серед основних напрямів, завдань та заходів Плану на 2021-2023 роки у сфері освіти не було передбачено завдання та заходи з питань, що є предметом аналізу. Слід зазначити, що звітування про виконання Плану за 2021-2023 роки не здійснювалося, відповідний план на наступні роки не затверджено.

Березівською міською радою затверджена Стратегія розвитку освіти Березівської міської територіальної громади на 2024-2027 роки (рішення від 27 лютого 2024 року № 1639-VIII) (далі – Стратегія розвитку освіти), в якій визначено стратегічну ціль «Створення ефективного безпечного освітнього середовища рівних можливостей». Серед операційних цілей цієї стратегічної цілі визначені «Розвиток інклюзивно-освітньої системи» та «Забезпечення сучасної освітньої інфраструктури», в яких виокремлено відповідні цілі та завдання, що є предметом аналізу. Разом з тим, в одному із завдань щодо інформування населення про можливості розвитку дітей з ООП міститься посилання на *Козинську* територіальну громаду, що може свідчити про формальний підхід до розробки цього документу.

Раз на три роки Березівською міською радою затверджуються комплексні Програми розвитку освіти Березівської міської територіальної громади на відповідні роки (далі – комплексні програми): на 2021-2023 роки та на 2024-2027 роки (рішення Березівської міської ради від 12 жовтня 2021 року № 704-VIII (зі змінами) та рішення Березівської міської ради від 21 грудня 2023 року № 1560-VIII відповідно). Серед стратегічних напрямів розвитку освіти громади цими програмами визначаються: забезпечення доступності освіти та підвищення якості освіти. Серед шляхів реалізації цих напрямів та очікуваних результатів виокремлені питання, що є предметом аналізу:

- створення умов для реалізації освітніх потреб дітей з вадами здоров'я, поширення інклюзивної освіти (2021-2023 та 2024-2027 роки);
- створення дієвої системи ресурсного забезпечення освіти (2021-2023 роки);
- створення дієвої інклюзивної системи освіти в закладах освіти громади (2024-2027 роки).

Серед проектів комплексних програм на 2021-2023 роки та на 2024-2027 роки передбачено проєкт «Особлива дитина», завданнями якого є: відкриття дошкільних інклюзивних груп та груп компенсуючого типу для дітей з особливими освітніми потребами; розширення практики інклюзивного та інтегрованого навчання дітей з особливостями психофізичного розвитку у закладах дошкільної та загальної середньої освіти; забезпечення архітектурної, транспортної та інформаційної доступності закладів освіти для навчання таких дітей; організація дистанційного навчання дітей з обмеженими можливостями; організація взаємодії між усіма гілками інституцій щодо оптимального забезпечення функціонування класів з інклюзивним навчанням в умовах закладу загальної середньої освіти; створення ресурсних кімнат для розвитку учнів з особливими освітніми потребами. Для реалізації цих завдань передбачені відповідні заходи, однак конкретні терміни їх виконання та обсяг їх фінансування не визначено. Звітування про виконання комплексної програми на 2021-2023 роки не здійснювалося, що не дозволяє проаналізувати стан виконання основних заходів проєкту «Особлива дитина» комплексної програми на 2021-2023 роки.

Слід зазначити, що в рішенні Березівської міської ради від 21 грудня 2023 року № 1560-VIII «Про затвердження комплексної Програми розвитку освіти Березівської міської територіальної громади на 2024-2027 роки» та тексті відповідної програми містяться:

- посилання на нормативні документи, що втратили чинність (Закон України «Про загальну середню освіту», який втратив чинність 18 березня 2020 року; постанову Кабінету Міністрів України від 22 листопада 2004 року № 1591 «Про затвердження норм харчування у навчальних та оздоровчих закладах», яка втратила чинність 01 вересня 2021 року; наказ Міністерства освіти і науки України від 16 червня 2015 року № 641 «Про затвердження «Концепції національно-патріотичного виховання дітей та молоді, Заходи щодо реалізації Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді та методичних рекомендацій щодо національно-патріотичного виховання у загальноосвітніх навчальних закладах», який втратив чинність 06 червня 2022 року);

- посилання на нормативно-правові акти без відповідних реквізитів (відсутня назва Указу Президента від 25 червня 2013 року № 344/2013 «Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року»; відсутні дата та номер Указу Президента України від 30 вересня 2010 року № 927/2010 «Про заходи щодо розвитку системи виявлення та підтримки обдарованих і талановитих дітей та молоді»);

- застаріла термінологія («педагогічний процес», «учасники педагогічного процесу», «навчально-виховний заклад», «навчальний заклад», «загальноосвітній навчальний заклад», «навчально-виховний процес» тощо).

З метою реалізації в межах повноважень Національної стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 квітня 2021 року № 366-р, на виконання Плану заходів на 2023-2024 роки з реалізації Національної

стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 25 квітня 2023 року № 372-р, розпорядженням Березівського міського голови від 12 червня 2023 року № 82/МР-2023 затверджено План заходів Березівської міської територіальної громади на 2023-2024 роки з реалізації в межах повноважень Національної стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року. Щоквартально складаються звіти про стан виконання плану заходів та надаються до Березівської районної військової (державної) адміністрації Одеської області та до управління з питань містобудування та архітектури Одеської обласної державної адміністрації. У громаді щороку проводиться обстеження та оцінка ступеня безбар'єрності об'єктів фізичного оточення і послуг для осіб з інвалідністю.

Відповідно до моніторингу доступності ЗО для маломобільних груп населення, який був проведений у 2021 році, оцінено як «безбар'єрні» – 34 % від загальної кількості обстежених ЗО, решта 66 % ЗО оцінені як «частково безбар'єрні». У 2022 та 2023 роках до переліку об'єктів обстеження та оцінки ступеня безбар'єрності ЗО не вносилися.

До планів Управління освіти, які складаються на кожні півроку (надані на I і II півріччя 2023 року та на I півріччя 2024 року), включено заходи щодо аналізу та узагальнення інформації про охоплення інклюзивним навчанням дітей у ЗДО, ЗЗСО, ЗПО за попередній період. Однак звіти про виконання відповідних планів надані не були.

Розгляд питань щодо якості освіти дітей з ООП передбачено планами роботи колегії Управління освіти на 2023 та 2024 роки. Колегією Управління освіти у 2023 році розглядалося питання про роботу інклюзивних класів та груп, ІРЦ в умовах воєнного стану (протокол № 2 від 21 червня 2023 року); у червні та жовтні 2024 року заплановано розгляд питань: про стан забезпечення права на освіту дітей з ООП в ЗО громади; звіт про роботу ІРЦ за 2023-2024 роки. Слід зазначити, що прийняті колегією рішення носять загальний характер, не містять конкретних заходів, термінів їх виконання та відповідальних осіб.

У ході аналізу з'ясовано, що за останні 3 роки звернення громадян з питань щодо створення умов для безбар'єрного доступу та якісного навчання осіб з особливими освітніми потребами в Березівській міській раді та Управлінні освіти не зафіксовані.

Для інформування громадськості про актуальні напрямки діяльності Березівської міської ради та її структурних підрозділів використовується офіційний вебсайт Березівської міської ради. Водночас інформація про Управління освіти у відповідному розділі («Управління освіти, молоді, спорту та культури, охорони здоров'я та соціальної політики») відсутня.

Управління освіти має власний вебсайт. На вебсайті Управління освіти розміщується інформація про освітню сферу громади.

Усі ЗЗСО та ЗДО громади мають власні вебсайти, на яких оприлюднюються окремі документи та інформація відповідно до вимог статті 30 Закону України «Про освіту». У ЗПО громади власні вебсайти

відсутні, для інформування громадськості про діяльність використовуються сторінки в соціальній мережі Facebook. Водночас під час аналізу з'ясовано, що інформація про умови доступності ЗО для навчання осіб з ООП оприлюднена у 13 ЗО (57 % від загальної кількості ЗЗСО та ЗДО): 7 ЗЗСО, 6 ЗДО. У решти ЗО така інформація відсутня (опорний заклад-лицей № 2, Гуляївська гімназія, Златоустівський заклад загальної середньої освіти Березівської міської ради Одеської області, комунальний заклад «Заклад дошкільної освіти села Роздол», Степанівський комунальний заклад дошкільної освіти Березівської міської ради Одеської області).

II. Забезпечення рівного доступу осіб з особливими освітніми потребами до закладів дошкільної, загальної середньої, позашкільної освіти

За результатами вивчення звітності з питань діяльності ЗО громади та наданою Управлінням освіти інформацією встановлено, що у 2023/2024 н.р. кількість ЗО громади, в яких навчаються діти з ООП, порівняно з 2021/2022 н.р. зросла на 2 ЗО: у 2021 році діти з ООП навчалися в 7 ЗО (2 ЗДО, 4 ЗЗСО, 1 ЗПО), у 2022 році - в 7 ЗО (1 ЗДО, 4 ЗЗСО, 2 ЗПО), у 2023 році та станом на березень 2024 року - в 9 ЗО (1 ЗДО, 6 ЗЗСО та 2 ЗПО) (рис. 1).

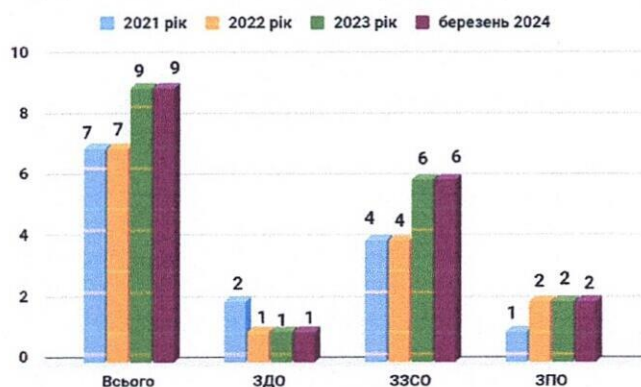

Рис. 1. Кількість ЗО громади, де навчаються діти з ООП, 2021-2024 роки

У період, охоплений аналізом, кількість дітей з ООП в ЗО коливається від 27 до 41 особи, при чому у 2024 році у порівнянні з 2021 роком кількість таких дітей збільшилась: в ЗЗСО на 9 осіб; в ЗДО на 1 особу; у ЗПО на 4 особи (рис. 2).

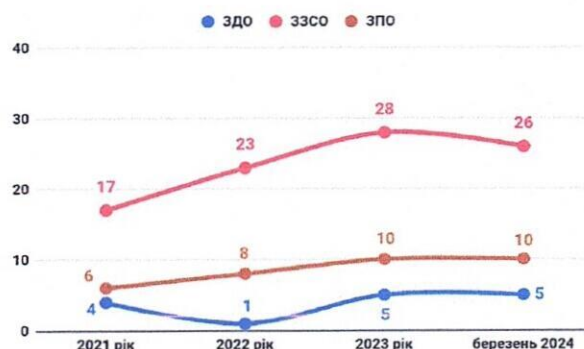

Рис. 2. Кількість осіб з ООП, які навчаються в ЗО громади, 2021-2024 роки

З метою реалізації права дітей з ООП на освіту за місцем проживання, їх соціалізації та інтеграції в суспільство, за рекомендаціями ІРЦ та заявами батьків відповідними наказами керівників у ЗЗСО та ЗДО громади організовується інклюзивне навчання. Протягом 2021-2024 років кількість інклюзивних класів у ЗЗСО громади збільшилася на 5 класів, натомість кількість інклюзивних груп у ЗДО громади зменшилася на 1 групу. Зокрема, у 2021 році функціонувало 12 інклюзивних класів у ЗЗСО, 3 інклюзивні групи у ЗДО; у 2022 році – 15 інклюзивних класів у ЗЗСО, 1 інклюзивна група у ЗДО; у 2023 році – 19 інклюзивних класів у ЗЗСО, 2 інклюзивні групи у ЗДО; станом на березень 2024 року – 17 інклюзивних класів у ЗЗСО, 2 інклюзивні групи у ЗДО (рис. 3).

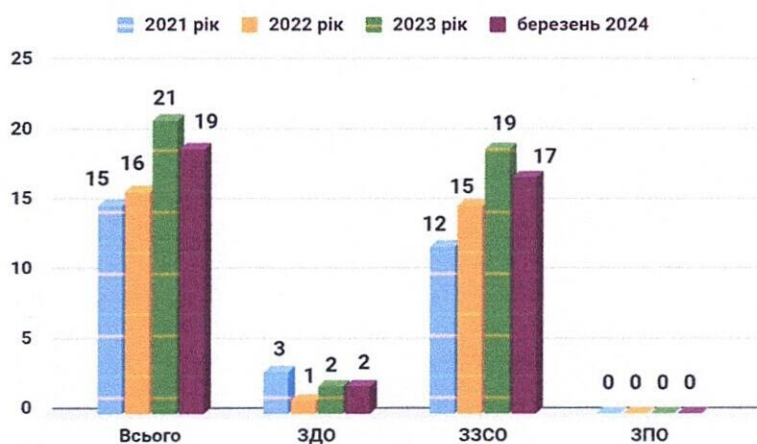

Рис. 3. Кількість інклюзивних груп/класів у ЗО громади, 2021-2024 роки

Упродовж останніх трьох навчальних років заяви батьків учнів з ООП до ЗЗСО громади щодо створення інклюзивних груп подовженого дня не надходили.

У громаді вжито заходів щодо забезпечення підвезення учасників освітнього процесу до місця навчання та у зворотному напрямку: Березівською міською радою затверджено Положення про порядок використання шкільних автобусів Березівської міської територіальної громади (рішення від 29 серпня 2018 року № 336-VII/I), Управлінням освіти видаються відповідні накази про організацію підвезення учасників освітнього процесу до місця навчання та у зворотному напрямку. Згідно з наданою Управлінням освіти інформацією та під час відвідування ЗО громади з'ясовано, що протягом останніх трьох років організовано підвезення до ЗО та у зворотному напрямку осіб з ООП, які цього потребують, а саме: у 2021/2022 н.р. – 4 осіб, у 2022/2023 н.р. – 9 осіб, у 2023/2024 н.р. – 4 осіб.

Для забезпечення права дітей з ООП, які проживають на території громади, на здобуття дошкільної та загальної середньої освіти в ЗО громади шляхом проведення комплексної психолого-педагогічної оцінки розвитку дитини, надання психолого-педагогічної допомоги та забезпечення системного кваліфікованого супроводження на території громади у 2018 році було створено Комунальну установу «Березівський інклюзивно-ресурсний центр»

Березівської міської ради Одеської області. Наразі ІРЦ функціонує відповідно до Статуту, нова редакція якого затверджена рішенням Березівської міської ради від 23 грудня 2021 року № 919-VIII.

ІРЦ підключений до єдиної системи автоматизації роботи інклюзивно-ресурсних центрів України, здійснює свою діяльність відповідно до річного плану роботи. Керівник ІРЦ щорічно надає річний звіт про діяльність ІРЦ засновнику, відповідні клопотання до Управління освіти про виділення фінансування для забезпечення ефективної роботи ІРЦ.

Відповідно до укладених договорів про співпрацю ІРЦ обслуговує, крім Березівської міської ради, ще 2 територіальні громади Березівського району Одеської області: Розквітівську сільську та Раухівську селищну. Укладені угоди про співпрацю ІРЦ:

- із службою у справах дітей виконавчого комітету Березівської міської ради щодо виявлення та надання своєчасної психолого-педагогічної допомоги дітям з ООП, починаючи з раннього віку, надання консультативно-психологічної допомоги їхнім батькам, забезпечення соціальної підтримки сімей, які виховують дітей з ООП;

- з комунальним некомерційним підприємством «Березівський міський центр первинної медико-санітарної допомоги» Березівської міської ради про проведення спільних заходів.

ІРЦ забезпечений спеціальним автомобілем для надання додаткових психолого-педагогічних, корекційно-розвиткових послуг (рішення Одеської обласної ради від 03 червня 2022 року № 434-VIII «Про передачу спеціалізованих автомобілів, призначених для надання додаткових психолого-педагогічних, корекційно-розвиткових послуг працівниками інклюзивно-ресурсних центрів (мобільних інклюзивно-ресурсних центрів), зі спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст Одеської області до комунальної власності територіальних громад області»; рішення Березівської міської ради від 08 грудня 2022 року № 1126-VIII «Про безоплатне прийняття зі спільної власності територіальних громад сіл, селищ та міст Одеської області до комунальної власності Березівської міської територіальної громади в особі Березівської міської ради Одеської області (код ЄДРПОУ 04056842) транспортного засобу – спеціалізованого автомобілю, призначеного для надання додаткових психолого-педагогічних, корекційно-розвиткових послуг на базі RENAULT MASTER L2H2».

За результатами вивчення документації, спостереження і співбесіди під час відвідування ЗО, з'ясовано, що впродовж останніх 3 років логопедичні пункти в громаді не відкривалися. Однак до звіту про чисельність та склад педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти (форма 83-РВК) впродовж 2021-2024 років вноситься інформація про наявність учителів у логопедичних пунктах (2021-2024 роки – 1 особа (*Опорний заклад-ліцей № 3 Березівської міської ради Одеської області*)), водночас інформація в графі «Загальна кількість ставок, одиниць» не зазначається.

III. Створення умов для забезпечення прав і можливостей осіб з особливими освітніми потребами для здобуття ними дошкільної, повної загальної середньої та позашкільної освіти

У громаді реалізуються окремі заходи для забезпечення здобуття дітьми, у тому числі з ООП, дошкільної, повної загальної середньої та позашкільної освіти.

За результатами відвідування 19 ЗО (73 % від загальної кількості ЗО громади): 8 ЗЗСО, 8 ЗДО та 3 ЗПО, з'ясовано, що облаштовані в ЗО впродовж останніх 2 років найпростіші укриття дозволили організувати у 2023/2024 навчальному році освітній процес в усіх відвіданих ЗО громади очно та/або запровадити змішане навчання. У кожному з відвіданих ЗО визначено напрям руху до укриття та позначено його показниками. Водночас у жодному з цих ЗО не забезпечено доступність системи оповіщення для дітей з порушенням слуху і зору, маломобільних груп населення.

Засновником і керівниками ЗО вживаються заходи щодо забезпечення доступу ЗО до мережі Інтернет. Усі ЗО громади забезпечені доступом до інтернету:

- фіксованим широкосмуговим доступом: зі швидкістю від 10 до 30 Мбіт/с - 1 ЗДО; зі швидкістю від 30 до 100 Мбіт/с - 11 ЗДО, 9 ЗЗСО та 3 ЗПО;
- безпроводовим широкосмуговим доступом: зі швидкістю від 30 до 100 Мбіт/с - 3 ЗДО, 4 ЗЗСО.

Потребує уваги і фінансової підтримки питання щодо створення умов для безбар'єрного доступу до ЗО осіб з маломобільних груп населення.

Впродовж останніх трьох років Управлінню освіти виділялися кошти з місцевого бюджету для створення умов для безбар'єрного доступу та якісного навчання осіб з ООП в ЗО та ІРЦ на загальну суму – 684,8 тис. грн.: 2021 рік – 78,0 тис. грн., 2022 рік – 37,1 тис. грн., у 2023 році - 569,7 тис. грн. За рахунок вищевказаних коштів встановлено пандуси в 2 ЗЗСО (*Ліцей № 1, Михайло-Олександрівська гімназія Березівської міської ради Одеської області*), облаштовано санвузли, вбиральні споруд цивільного захисту в 3 ЗЗСО (*Опорний заклад-ліцей № 2, Опорний заклад-ліцей № 3 Березівської міської ради Одеської області*), оновлено матеріально-технічну базу в 1 ЗПО (*комунальний заклад «Березівський міський центр дитячої та юнацької творчості»*) та ІРЦ.

В усіх відвіданих ЗО забезпечено можливість безперешкодного руху територією (прохід без порогів, сходів та достатньо широкий для можливості проїзду візком, з рівним неушкодженим покриттям).

Водночас із забезпеченням безперешкодного доступу до будівель ЗО є певні проблеми:

- мають пандуси або пологий вхід 12 з 19 відвіданих ЗО (63 %): 7 ЗЗСО (88 %), 4 ЗДО (50 %), 1 ЗПО (33 %);
- встановлені кнопки виклику при вході до будівель в 5 з 19 відвіданих ЗО (26 %): 3 ЗДО (37 %), 2 ЗЗСО (25 %);
- ганки будівель (наявні в 16 з 19 відвіданих ЗО (84 %)) мають безпечне неслизьке покриття в 13 відвіданих ЗО (81 %), лише в 10 з них (63 %) (4 ЗДО,

4 ЗЗСО та 2 ЗПО) ці ганки облаштовані огороженням та зручними поручнями вздовж сходів.

У всіх відвіданих ЗО дверні проходи забезпечують можливість проїзду візком, у приміщеннях відсутнє захаращення коридорів, рекреацій, міжсходових клітин (там, де вони є), забезпечено візуалізацію призначення приміщень, наявні відповідні вказівники.

Разом з тим, з 11 відвіданих ЗО (58 %), які мають кількоповерхові будівлі, лише в 3 ЗО (27 %) (1 ЗДО та 2 ЗЗСО) наявне контрастне маркування ділянок поручня, які відповідають першій та останній сходинці маршру, в 3 ЗО (27 %) (2 ЗДО та 1 ЗЗСО) наявне рельєфне та контрастне маркування перед та на кінці сходової частини, у жодному ЗО немає можливості безперешкодного пересування між поверхами для людей з обмеженими можливостями, не забезпечено маркування контрастними рельєфними лініями пішохідних зон в приміщеннях.

У всіх відвіданих ЗО шафи, полиці, стелажі надійно закріплені, забезпечено можливість вільного та зручного переміщення в групових осередках/навчальних кабінетах та користування меблями. В усіх відвіданих ЗДО та в ЗЗСО висота столів та стільців регулюється відповідно до зросту вихованців/учнів.

Туалетні кімнати для осіб з маломобільних груп населення не облаштовано в жодному з відвіданих ЗДО і ЗПО та в більшості відвіданих ЗЗСО (в 5 з 8 (62 %)). Жодну з таких кімнат, облаштованих в 3 ЗЗСО (38 %), не забезпечено спеціальним санітарно-технічним обладнанням та кнопками виклику для надання допомоги.

У 2023 році у порівнянні з 2021 роком прослідковується зменшення обсягу коштів субвенції з державного бюджету громаді для надання державної підтримки особам з ООП, водночас у громаді ці кошти використовуються не в повному обсязі. Загальний обсяг коштів державної субвенції для підтримки дітей з ООП: 2021 рік – 283,7 тис. грн.; 2022 рік – 179,8 тис. грн.; 2023 рік – 238,6 тис. грн., з них використано: 2021 рік – 80 % (226,3 тис. грн.); 2022 рік – 66 % (117,9 тис. грн.); 2023 рік – 93 % (222,8 тис. грн.) (рис. 5).

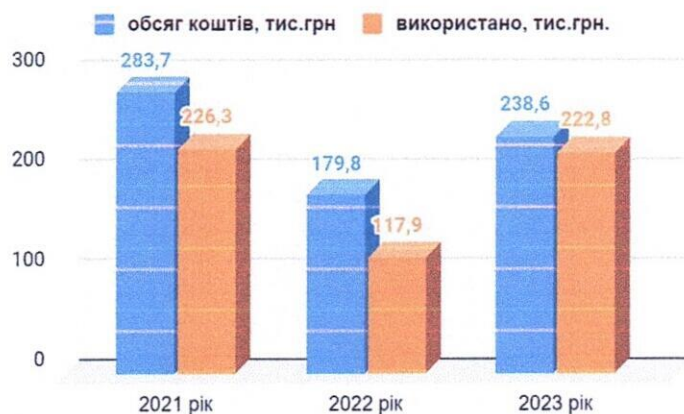

Рис. 5. Використання державної субвенції для надання підтримки особам з ООП, 2021-2023 роки

Ресурсна кімната облаштована лише в 1 з усіх відвіданих ЗО (*опорний заклад-лицей № 3 Березівської міської ради Одеської області*). У 83 % відвіданих ЗЗСО та ЗДО, в яких функціонують інклюзивні класи/групи, такі кімнати відсутні.

Необхідними допоміжними корекційними засобами, навчально-методичними, навчально-наочними посібниками, навчально-дидактичним та ігровим обладнанням для навчання осіб з ООП не забезпечено в повному обсязі жоден із ЗО, в яких здобувають освіту діти з ООП: за оцінками керівників та педагогів цих ЗО рівень забезпеченості з цих питань складає у ЗДО – 70 % від потреби (*в дошкільному підрозділі початкової школи Березівської міської ради Одеської області*), у ЗЗСО – 29 % від потреби (*найвища забезпеченість (70 %) – у початковій школі Березівської міської ради Одеської області; найнижча забезпеченість (19 %) – у Гуляївській гімназії Березівської міської ради Одеської області*).

У відвіданих ЗО громади станом на березень 2024 року здобувають освіту діти з ООП:

- в 1 ЗДО – 5 вихованців, з них 5 дітей (100 %) навчається в 2 інклюзивних групах (*дошкільний підрозділ початкової школи Березівської міської ради Одеської області*), освітній процес для них організовано очно;

- у 6 ЗЗСО – 23 учні, з них: 20 учнів (87 %) навчаються в 16 інклюзивних класах (очно – 16 учнів (80 %), організовано змішане навчання – для 4 учнів (20 %)) та 3 учні (13 %) здобувають освіту за індивідуальною формою (1 учень – екстернат, 2 учні – педагогічний патронаж);

- у 2 ЗПО – 10 вихованців навчаються в 10 навчальних групах очно (*рис. 4*).

● очно
● змішане навчання

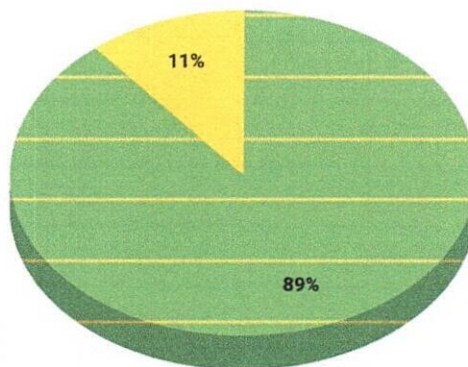

Рис. 4. Формат організації освітнього процесу для дітей з ООП в ЗО громади, 2023/2024 н.р.

Індивідуальні програми розвитку дітей з ООП, які навчаються в ЗДО та ЗЗСО, складено з урахуванням рівнів підтримки, визначених відповідними висновками ІРЦ. За рівнями підтримки 5 вихованців ЗДО та 23 учні ЗЗСО з числа осіб з ООП розподіляються наступним чином: першого рівня підтримки – 1 учень, другого рівня підтримки – 3 учні; третього рівня підтримки – 1 вихованець та 9 учнів; четвертого рівня підтримки – 8 учнів;

п'ятого рівня підтримки – 4 вихованці та 2 учні.

Слід зазначити, що до зведеного звіту закладів загальної середньої освіти на початок 2023/2024 навчального року (форма № 76-РВК) було внесено інформацію про 24 дитини з ООП, при цьому для 1 з них ІРЦ не здійснював проведення комплексної психолого-педагогічної оцінки розвитку дитини та не визначав рівень підтримки (*ліцей № 1 Березівської міської ради Одеської області*). Для цієї дитини організовано здобуття освіти за індивідуальною формою (педагогічний патронаж) на підставі довідки ЛКК.

Відповідно до визначених рівнів підтримки та індивідуальних програм розвитку 28 дітей з ООП, які навчаються у 7 відвіданих ЗО громади (1 ЗДО та 6 ЗЗСО), потребують психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг. Такі послуги надаються для всіх дітей, які цього потребують: у повному обсязі такі послуги отримують 26 дітей (93 %) в 6 ЗО (1 ЗДО та 5 ЗЗСО) (*у дошкільному підрозділі початкової школи, опорних закладах-ліцеях №№ 2, 3, Ліцеї № 1, початковій школі, Михайло-Олександрівській гімназії Березівської міської ради Одеської області*), решта - 2 дитини (7 %) в 2 ЗЗСО (*Ліцеї № 1 та Гуляївській гімназії Березівської міської ради Одеської області*) отримують такі послуги не в повному обсязі.

Фахівцями ІРЦ корекційно-розвиткові та психолого-педагогічні послуги надаються дітям з ООП раннього та дошкільного віку, які не відвідують ЗДО, та дітям, які здобувають освіту у формі педагогічного патронажу в ЗЗСО.

IV. Кадрове забезпечення закладів дошкільної, загальної середньої та позашкільної освіти, де навчаються особи з особливими освітніми потребами, інклюзивно-ресурсного центру

До штатного розпису ІРЦ на 01 січня 2024 року введено 6 ставок педагогічних працівників, а саме: директор (1 ставка), фахівці ІРЦ (5 ставок). Однак під час відвідування громади третина ставок фахівців ІРЦ (40 %) є вакантними.

Не всі інклюзивні класи/групи відвіданих ЗО забезпечені асистентами вчителя/вихователя: відповідні посади введені до штатних розписів та зайняті фахівцями в 1 ЗДО та 4 з 5 відвіданих ЗЗСО, в 1 ЗЗСО до штатного розпису не внесені 2 посади асистента вчителя (*Ліцей №1 Березівської міської ради Одеської області*).

У відвіданих ЗЗСО громади виконуються вимоги частини другої статті 51 Закону України «Про повну загальну середню освіту»: всі педагогічні працівники цих ЗЗСО пройшли у відповідних обсягах підготовку, спрямовану на вдосконалення знань, умінь і практичних навичок у частині роботи з учнями з ООП.

До штатних розписів усіх відвіданих ЗЗСО внесено посади практичних психологів, у тому числі для надання дітям з ООП психологічної підтримки/допомоги, водночас у 2 ЗЗСО (25 %) ці посади вакантні (*Гуляївська та Вікторівська гімназії Березівської міської ради Одеської області*).

Натомість, штатними розписами всіх відвіданих ЗПО та 3 відвіданих ЗДО посади практичних психологів не передбачені.

З огляду на зазначене можна зробити висновок, що Березівською міською радою неповною мірою реалізуються повноваження та виконуються обов'язки, передбачені частинами другою та шостою статті 25 Закону України «Про освіту», частиною другою статті 19 Закону України «Про дошкільну освіту», частиною третьою статті 37 Закону України «Про повну загальну середню освіту», в громаді не у повному обсязі виконуються вимоги пункту 3 Порядку організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 15 вересня 2021 року № 957 (зі змінами), та пункту 4 Порядку організації інклюзивного навчання у закладах дошкільної освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 10 квітня 2019 року № 530 (зі змінами).

Рекомендації

Враховуючи зазначене у Висновках, управління Державної служби якості освіти в Одеській області рекомендує:

1. Розробити план заходів щодо забезпечення реалізації повноважень та виконання обов'язків, визначених частинами другою та шостою статті 25 Закону України «Про освіту», частиною другою статті 19 Закону України «Про дошкільну освіту», частиною третьою статті 37 Закону України «Про повну загальну середню освіту», розробки/удосконалення документів стратегічного та поточного планування діяльності, здійснення ефективного контролю за їх виконанням та до 01 березня 2025 року поінформувати управління Державної служби якості освіти в Одеській області про стан його виконання.

2. Забезпечити виконання вимог пункту 3 Порядку організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 15 вересня 2021 року № 957 (зі змінами), та пункту 4 Порядку організації інклюзивного навчання у закладах дошкільної освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 10 квітня 2019 року № 530 (зі змінами).

3. Внести зміни до Стратегічного плану розвитку Березівської громади на 2019-2027 роки, затвердженого рішенням Березівської міської ради від 17 грудня 2018 року № 430-VII/1, доповнивши його заходами щодо створення умов для безбар'єрного доступу до закладів освіти для осіб з маломобільних груп населення з чітко визначеним щорічним обсягом фінансування, врахувавши результати проведеного аналізу.

4. Внести зміни до комплексної Програми розвитку освіти Березівської

міської територіальної громади на 2024-2027 роки, затвердженої рішенням Березівської міської ради від 21 грудня 2023 року № 1560-VIII, визначивши для заходів з реалізації завдань проєкту «Особлива дитина» конкретні терміни виконання та щорічний обсяг фінансування з урахуванням результатів проведеного аналізу.

5. Враховувати завдання та заходи, передбачені документами, зазначеними у пунктах 2, 3 цих рекомендацій, при щорічному плануванні діяльності Управління освіти, молоді, спорту та культури виконавчого комітету Березівської міської ради Одеської області; забезпечити звітування про виконані заходи.

6. Привести у відповідність до вимог законодавства з питань освіти Положення про Управління освіти, молоді, спорту та культури виконавчого комітету Березівської міської ради Одеської області, нова редакція якого затверджена рішенням Березівської міської ради Одеської області від 20 квітня 2023 року № 1264-VIII, та положення про відділ з питань освіти Управління освіти, молоді, спорту та культури виконавчого комітету Березівської міської ради Одеської області.

7. Привести Посадові інструкції начальника Управління освіти, молоді, спорту та культури виконавчого комітету Березівської міської ради Одеської області та фахівців структурних підрозділів у відповідність до вимог чинного законодавства.

8. Привести механізм затвердження та погодження штатних розписів закладів та установ освіти Березівської міської ради Одеської області у відповідність до вимог чинного законодавства.

9. Рекомендувати керівникам закладів освіти громади ввести до штатних розписів закладів освіти посади практичних психологів, забезпечити фінансування введених посад.

10. Вжити заходів щодо забезпечення надання дітям з ООП психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг у повному обсязі.

11. Забезпечити відкритість і прозорість діяльності Березівської міської ради Одеської області, її структурних підрозділів, закладів освіти громади шляхом систематичного заповнення та оновлення інформації на офіційних вебсайтах, оприлюднення документів та інформації, визначеної законодавством.

12. Забезпечити внесення достовірної інформації до звітності з питань освіти, зокрема щодо кількості дітей з ООП, функціонування логопедичних пунктів, наявності в них вчителів.

13. Підвищити якість підготовки та забезпечити правову експертизу проєктів рішень нормативно-правового та розпорядчого характеру, з метою недопущення порушення вимог законодавства, посилення на нормативно-правові акти, що втратили чинність, застосування застарілої термінології.

27 березня 2024 року

Підписи голови комісії та/або членів комісії та/або посадових осіб, відповідальних за здійснення аналізу:

Заступник начальника відділу взаємодії з органами місцевого самоврядування, моніторингу та позапланового контролю закладів освіти управління Державної служби якості освіти в Одеській області, голова комісії

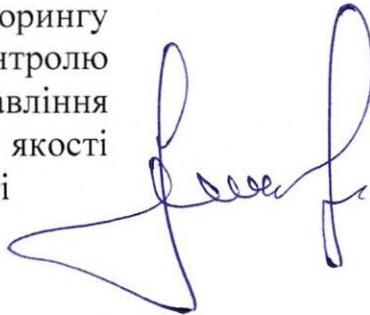
Валентина САМОФАЛОВА

Головний спеціаліст відділу взаємодії з органами місцевого самоврядування, моніторингу та позапланового контролю закладів освіти управління Державної служби якості освіти в Одеській області

Аліна ПАХОМОВА

Головний спеціаліст відділу взаємодії з органами місцевого самоврядування, моніторингу та позапланового контролю закладів освіти управління Державної служби якості освіти в Одеській області

Олександр ШКОРОПАДО